

M U S I C A A N T I Q U A B O H E M I C A

13

FRANTIŠEK KRAMÁŘ-KROMMER

CONCERTO
MI^b MAGGIORE Op. 36

KLAVÍRNÍ VÝTAH / KLAVIERAUSZUG / PIANO REDUCTION
LADISLAV SIMON

REVIDOVAL / REVIDIERT VON / REVISED BY
JIŘÍ KRATOCHVÍL

PRAKTICKÉ VYDÁNÍ
PRAKTISCHE AUSGABE
PRACTICAL EDITION

EDITIO BÄRENREITER PRAHA

František Vincenc Kramář-Krommer (nar. 27. 11. 1759 v západomoravské Kamenici – zemř. 8. 1. 1831 ve Vídni) získal základy hudebního vzdělání u svého strýce Antona Krommera v Tuřanech u Brna. Profesionální hudební dráhu zahájil v Uhrách, kde byla jeho nejvýznamnějším působištěm vojenská kapela hraběte Károlyiho. Tam také hlouběji poznal techniku dechových nástrojů i optimální možnosti jejich uplatnění, které později využil ve svých dechových harmoních.

Po smrti hraběte (1791) se usadil ve Vídni, kde nejprve přijal místo v kapele knížete Grassalkovicze. Ta však byla v polovině 90. let zredukována, a tak se živil především jako žádaný skladatel i vynikající houslový pedagog. Od roku 1810 byl hudebním ředitelem baletu dvorního divadla, 1815 byl jmenován do funkce u dvora Františka I. s titulem „Antikammer-Türhüter“. Když roku 1818 zemřel dvorní skladatel Leopold Koželuh, získal Kramář jeho místo. Stal se tak posledním dvorním skladatelem habsburského dvora.

Kramářových skladeb je více než 470. Získávaly popularitu hlavně pro svou melodičnost a neproblematičnost, žádanou tehdy měšťanským obyvatelstvem evropských metropolí. V době všeobecného aktivního provozování hudby byla vítána i jejich dobrá technická zvládnutelnost. V pozdějších letech skladatelova tvorba nabývá místy romantičtějších rysů ve shodě s měnicími se estetickými ideály. Krommer však vždy zůstal v základu své osobnosti klasikem se zálibou v průhlednosti skladby, ve zdrženlivosti emocí i ve skoro stoprocentní orientaci na instrumentální formy. Dnes přezívají především jeho komorní díla, dechové partyty a koncerty.

Koncert *Es dur* op. 36 pochází asi z r. 1803, z doby vrcholného období vídeňského virtuózního koncertování a již v době svého vzniku vyšel v Německu i ve Francii. Od poloviny 20. stol. je stálíci klarinetového repertoáru především díky iniciativě českých klarinetistů prof. dr. Milana Kostohryze a prof. Jiřího Kratochvíla, který jej z historických materiálů spartoval, mnohokrát provedl a také publikoval ve vlastní revizi. Dnes představuje tato mimořádně výrazná, myšlenkově kompaktní skladba jedno z nejlepších a dnes už i nejnámějších děl českého dechového repertoáru.

František Vincenc Kramář-Krommer (geboren am 27. 11. 1759 im westmährischen Kamenice, gestorben am 8. 1. 1831 in Wien) bekam die Grundlagen seiner musikalischen Ausbildung von seinem Onkel Anton Krommer in Tuřany bei Brünn vermittelt. Seine professionelle Musikerlaufbahn begann er in Ungarn, wo seine bedeutendste Wirkungsstelle die Militärkapelle des Grafen Károly war. Hier lernte er intensiv die Technik und die optimale Nutzung der Blasinstrumente kennen, die er später in seinen Harmonien anwendete.

Nach dem Tod des Grafen (1791) ließ er sich in Wien nieder, wo er zunächst eine Stelle in der Kapelle des Fürsten Grassalkovicz annahm. Die Kapelle wurde jedoch Mitte der neunziger Jahre verkleinert und so arbeitete er vor allem als gefragter Komponist und hervorragender Geigen-Pädagoge. Ab 1810 war er musikalischer Direktor des Hoftheater-Balletts, 1815 wurde er zum „Antikammer-Türhüter“ an Hofe Franz' I. ernannt. Als im Jahre 1818 der Hofkomponist Leopold Koželuh starb, nahm Kramář seine Stelle ein. Damit wurde er zum letzten Hofkomponisten der Habsburger.

Es gibt mehr als 470 Kompositionen von Kramář. Populär waren sie vor allem aufgrund ihres melodiösen und unproblematischen Charakters, was dem damaligen Geschmack des städtischen Bürgertums in den europäischen Metropolen entsprach. In Zeiten häufiger Aufführungen war auch die einfache technische Realisierung willkommen. In späteren Jahren zeichneten sich seine Kompositionen – entsprechend den sich ändernden ästhetischen Idealen – durch stellenweise romantischere Charakterzüge aus. Grundsätzlich blieb Kramář aber zeitlebens ein Klassiker, der einer Transparenz der Komposition, emotionaler Zurückhaltung und einer geradezu hundertprozentigen Orientierung auf die instrumentale Form den Vorzug gab. Lebendig geblieben ist heute in erster Linie sein kammermusikalisches Werk, die Blas-Partite und die Konzerte.

Das Konzert *Es-Dur* op. 36 stammt ungefähr aus dem Jahre 1803, als die Wiener Virtuosen-Konzerte ihren Höhepunkt erlebten. Bereits zu seiner Entstehungszeit wurde es in Deutschland und Frankreich herausgegeben. Seit der Mitte des 20. Jahrhunderts gehört das Konzert zum festen Bestandteil des Klarinettenrepertoires, vor allem dank der Initiative der tschechischen Klarinettenisten Prof. Dr. Milan Kostohryz und Prof. Jiří Kratochvíl, der das Werk aus historischem Material spartierte, es sehr oft aufführte und in eigener Revision publizierte. Heute repräsentiert diese ungewöhnlich ausdrucksstarke und gedanklich kompakte Komposition eines der besten und heute auch bekanntesten Werken des tschechischen Blasmusik-Repertoires.

František Vincenc Kramář-Krommer (b. at Kamenice, western Moravia, 27th Nov., 1759; d. in Vienna, 8th Jan., 1831) obtained rudiments of musical training with his uncle, Anton Krommer, at Tuřany near Brno. He embarked on the career of a professional musician in Hungary, where his principal working post was in the military band in the service of Count Károlyi. It was also there that he became closely acquainted with technical aspects of the various wind instruments, as well as with the most viable options of their use in performing practice, a knowledge and experience which he would draw on later, in his own music for wind instruments.

After the count's death in 1791, he settled in Vienna, where he initially took up a job in the orchestra of Prince Grassalkovicz. Following its reduction in the mid-1790s, he earned his living chiefly as a sought-after composer, and as an outstanding violin teacher. From 1810 he was music director of the ballet corps of the court theatre, and in 1815 was appointed to a post at the royal

court of Francis I, entailing the title of “*Antikammer-Türhüter*”. After the death in 1818 of court composer Leopold Koželuh, Kramář succeeded him in that capacity. Thus he actually became historically the last holder of the post at the Habsburg royal court.

Kramář has to his credit an output of over 470 compositions. They earned him popularity notably for their melodiousness and straightforwardness, qualities which were then much in demand among the music-loving citizenry of Europe’s capitals. In an era of widespread active home music-making, the period clientele likewise appreciated the technical accessibility of Kramář’s output. During the later stages of his career, the composer’s production took on increasingly romantic attributes, in line with the generally changing aesthetic patterns. However, at the heart of his creative persona Kramář always remained the quintessential classical composer, with a penchant for transparency in composition, subdued emotions, and a virtually hundred-percent orientation towards instrumental forms. Those parts of his compositional legacy which have survived to this day include most notably chamber music, wind partitas, and concertos.

The *Concerto in E flat major, Op. 36* dates from around 1803, the heyday of Viennese virtuoso concert productions; it was published simultaneously in Germany and in France upon completion. Since the mid-20th century it has retained its renewed popularity as a staple item of the clarinet repertoire, thanks primarily to the initiative of Czech clarinetists, Professor Dr. Milan Kostohryz and Professor Jiří Kratochvíl, the latter of whom reconstructed its score from historical part books, and subsequently performed it many times, as well as publishing it in his own revised edition. Today this exceptionally distinctive composition, a work conveying a highly compact message in terms of content, certainly ranks among the finest, and by now also the best known works of the Czech wind repertoire.

Olga Zuckerová
Übersetzt von Ivan Dramlitsch
Translated by Ivan Vomáčka

© by Editio Bärenreiter Praha